

Designing a professional ethics model for physical education teachers

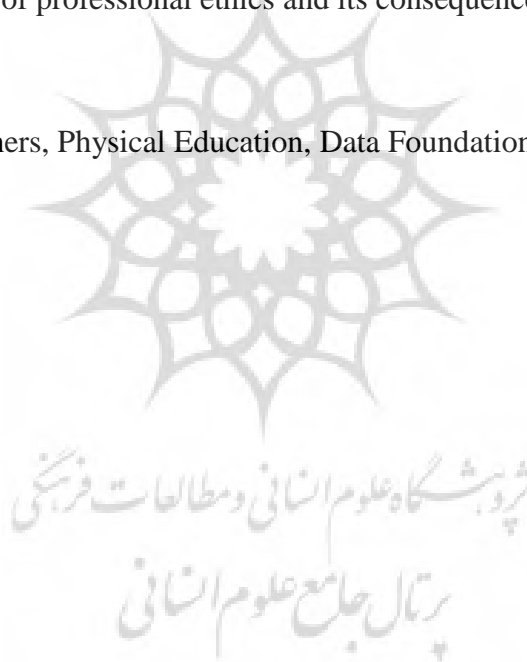
Batul Shekhi Mobareke^{*}, Mehdi Salimi^{**}, Hamid Zahedi^{***}

Abstract

Physical education and sports are an important part of the school curriculum and the process of educating students, and the observance of the principles of professional ethics by sports teachers is considered essential to the quality of education ;Therefore, the purpose of this study was to design a professional ethics model for physical education teachers, which was done with a qualitative method based on basic theory (with Charms constructivist approach. (The statistical population of the study included experts in the field of ethics and sports. To select the interviewees, purposeful sampling based on the theoretical method was used to select the sample. Skinner et al.'s criteria were used to assess the validity of the instrument and retest reliability was used to assess the reliability .The data analysis process was based on three stages of initial or open coding, centralized coding and theoretical coding. Finally, the professional ethics model of physical education teachers was formed at three levels, including the factors affecting professional ethics, levels of professional ethics and its consequences.

Keywords

Professional Ethics, Teachers, Physical Education, Data Foundation Approach.

^{*} PhD Student in Sports Management, Department of Physical Education, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran.
b.sheikhi@yahoo.com

^{**} Assistant Professor of Sports Management, Faculty of Sports Sciences, University of Isfahan, Isfahan, Iran.
m_salimi_3@yahoo.com

^{***} Assistant Professor, Department of Physical Education, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran (Corresponding Author).
hamidzhd@yahoo.com

طراحی مدل اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت‌بدنی

بتول شیخی مبارکه*، مهدی سلیمی**، حمید زاهدی***

چکیده

تربیت‌بدنی و ورزش، بخش مهمی از برنامه آموزشی مدرسه و فرآیند تربیت و پرورش دانش‌آموزان را تشکیل می‌دهد و رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای از سوی معلمان ورزش، امری اساسی در کیفیت آموزش تلقی می‌گردد؛ لذا هدف از پژوهش حاضر طراحی مدل اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت‌بدنی است که با روش کیفی مبتنی بر نظریه مبنایی (با رهیافت ساخت‌گرایانه چارمز) انجام پذیرفته است. جامعه آماری تحقیق شامل صاحب‌نظران حوزه اخلاق و ورزش است که برای گزینش مصاحبه‌شوندگان از نمونه‌گیری هدفمند مبتنی بر روش نظری استفاده شد. برای سنجش روایی ابزار از معیارهای اسکینر و همکاران و برای سنجش پایایی از پایایی بازآزمون بهره گرفته شد. فرآیند تحلیل داده‌ها نیز مبتنی بر سه مرحله کدگذاری اولیه یا باز، کدگذاری متمرکز شده و کدگذاری نظری انجام پذیرفت.

* دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، گروه تربیت‌بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف‌آباد.

b.sheikhi@yahoo.com

** استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه اصفهان.

salimi_3@yahoo.com_m

*** استادیار گروه تربیت‌بدنی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف‌آباد.

hamidzhd@yahoo.com

تاریخ تأیید: ۱۴۰۰/۰۴/۰۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۱/۲۵

در نهایت، مدل اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت‌بدنی در سه سطح شامل عوامل مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای، سطوح اخلاق حرفه‌ای و پیامدهای آن شکل گرفت.

کلیدواژه‌ها

اخلاق حرفه‌ای، معلمان، تربیت‌بدنی، رهیافت داده‌بنیاد.

مقدمه

مقوله اخلاق در جوامع توسعه یافته، طی یک‌ونیم قرن گذشته، به‌مرور پیگیری و نهادینه شده و امروزه مبحث اخلاق حرفه‌ای در مجموع مباحث مدیریت منابع انسانی مورد توجه است (قراملکی، ۱۳۹۳). اخلاق حرفه‌ای به‌منزله یکی از شعبه‌های جدید اخلاق به چگونگی رفتار، آداب و عمل شخص هنگام انجام کارهای مرتبط با حرفه و شغل خود می‌پردازد (ایمانی‌پور، ۱۳۹۱).

همچنین می‌توان گفت اخلاق حرفه‌ای مجموعه‌ای از گزاره‌های اخلاقی، بایدها و نبایدهای موجود در یک حرفه و مجموعه‌ای از کنش‌ها و واکنش‌های اخلاقی پذیرفته‌شده است که از سوی سازمان‌ها و مجامع حرفه‌ای مقرر می‌شود تا مطلوب‌ترین روابط ممکن را برای اعضای خود در اجرای وظایف حرفه‌ای فراهم آورد (مؤمنی، ۱۳۹۴).

مدیریت اخلاق حرفه‌ای در محیط کار، منافع بسیاری برای سازمان‌ها اعم از منافع عملکردی و اخلاقی در پی خواهد داشت که این موضوع به‌ویژه در عصر حاضر که منابع انسانی با ارزش‌های بسیار متنوعی در محیط کار ارتباط دارند، صادق است (مرادی و همکاران، ۱۳۹۸). از سوی دیگر، در شرایط متغیر و پویای امروز، تمام سازمان‌ها برای بقا ناچارند پیوسته قابلیت‌ها و شایستگی‌های خود را توسعه دهند تا بتوانند پاسخ‌گوی شرایط متحول و متفاوت محیطی باشند.

سازمان‌ها در حوزه آموزش و مؤسسات آموزشی زیرمجموعه نیز مانند دیگر سازمان‌ها در معرض نیروهای پیچیده‌ای هستند که آن‌ها را به سازگاری مداوم برای بقا واداشته است (محب‌زادگان و همکاران، ۱۳۹۵).

جامعه همچون یک ابرسیستم، از زیرسیستم‌های بسیاری تشکیل شده است که هر یک از این زیرسیستم‌ها در جای خود اهمیت دارند؛ بر این اساس، نظام آموزش و پرورش از بزرگ‌ترین و گسترده‌ترین سیستم‌های درون‌جامعه‌ای است که سرنوشت آن جامعه را در درازمدت تعیین می‌کند (بورقانی فراهانی و همکاران، ۱۳۹۷). برنامه‌های آموزشی و پرورشی بیش از هر مقوله دیگری بر ملاحظات اخلاقی استوار است (سپهوند و همکاران، ۱۳۹۵)؛ چراکه آموزش و تعلیم در جامعه به منزله یک وظیفه مقدس پذیرفته شده است و این تقدس، معلمان را وادار می‌کند به ارزش‌های اخلاقی پایبند باشند (Unlü, 2018).

علاوه بر این، در هر حرفه‌ای تدوین و به‌کارگیری اصول اخلاقی و رفتار حرفه‌ای، ابزاری برای حفظ استانداردهای حرفه‌ای است و در سطح آموزش و پرورش و در حرفه معلمی، معلمان باید سطح بالایی از اصول اخلاقی و رفتار حرفه‌ای را به کار گیرند (Mabagala et al, 2013) که این امر در حوزه‌های متفاوت فعالیت معلمان، امری متغیر است.

یکی از جنبه‌های تأثیرگذار سازمان آموزش و پرورش در پرورش جسمانی و روانی دانش‌آموزان، حیطة مربوط به تربیت بدنی و ورزش است (احدی و همکاران، ۱۳۹۶). تربیت بدنی و ورزش در جایگاه یکی از مؤلفه‌های مهم نظام آموزش و پرورش، نقش بسیار ارزنده‌ای در دستیابی به آرمان‌های هر کشوری در حوزه ورزش دارد (Mirsafian et al, 2013).

بر اساس تقسیم‌بندی مول، بی‌لس و جیمسون ورزش به چهار بخش ورزش آموزشی، تفریحی، قهرمانی و حرفه‌ای تقسیم‌بندی می‌شود. گسترده‌ترین بخش

ورزش، ورزش تربیتی (آموزشی) است که در پرورش فرد از پایین‌ترین سطح آموزشی (یعنی دوره‌های پیش‌دبستانی) تا دبستان، راهنمایی، دبیرستان و دانشگاه در زمینه‌های مختلف جسمی، روانی و تحصیلی مؤثر است. معلمان تربیت‌بدنی در مدارس از اجزای مهم ورزش آموزشی هستند که در جایگاه پایه‌گذاران ورزش کشور بر تمام بخش‌های ورزشی بسیار تأثیر گذارند (آقایی و همکاران، ۱۳۹۶).

معلمان تربیت‌بدنی و ورزش، مسئول رشد جسمی، عاطفی، شناختی و ذهنی دانش‌آموزان هستند و به آنان کمک می‌کنند تا از نظر اجتماعی با جامعه سازگار شوند (Karaçam et al, 2020). آن‌ها مریان حرکت و بازی هستند و می‌کوشند سلامت کلی فرد (جسمانی و روانی) و مهارت‌های حرکتی-ورزشی را در فراگیران توسعه دهند؛ این در حالی است که در مسیر تربیت جسمانی و حرکتی فرد، هیچ‌گاه نباید پرورش کلی یادگیرنده و تربیت همه‌جانبه او فراموش گردد. شاید اصطلاح تربیت‌بدنی موجب چنین برداشت یا تفسیر محدود و ناقصی شده است که مریان تربیت‌بدنی، صرفاً به پرورش بدن و جسم توجه دارند و فقط به آن می‌پردازند؛ در حالی که تربیت حرکتی یا رفتارها و واکنش‌های حرکتی مجموعه‌ای از حرکات مکانیکی ساده و ماشینی نیستند، بلکه رفتارهای حرکتی با تلاش‌های درونی و تعامل جنبه‌ها یا عناصر شناختی، عاطفی، روانی و اجتماعی همراه هستند و با هم پیوند می‌خورند.

ورزش تربیتی بیشترین گستردگی را در مقایسه با دیگر ورزش‌ها دارد و اساس و مسیر رسیدن به ورزش قهرمانی و حرفه‌ای است؛ بنابراین، برخورداری از ویژگی‌های فردی و شخصی متناسب از ضروریات اصلی حرفه معلمی و مربی‌گری است و می‌توان ادعا کرد که وظایف شغلی معلمان ورزش به دلایل مختلف دشوارتر از کار دیگر معلمان و مسئولان آموزشی است. شرایط و ماهیت کلاس‌ها یا

برنامه‌های ورزشی، وجود فضای آزاد بیشتر برای جنب و جوش، بازی و حرکت، تعامل و ارتباط نزدیک دانش‌آموزان با هم و با مربی، شرایط هیجانی و تنوع رفتارهای مختلف در کلاس، وجود ویژگی‌های آموزشی و رفتارهای خاصی را در مربیان ضروری می‌سازد (میرحسینی و همکاران، ۱۳۹۸). لذا با توجه به شرایط ویژه معلمان تربیت‌بدنی در تدریس، علاوه بر مهارت‌ها و راهبردها در حوزه فنی تدریس، آن‌ها باید در حوزه روان‌شناختی، ادراکی و عاطفی نیز دارای دانش و تجربه باشند تا در تدریس موفق باشند (Zairi Husain et al, 2015).

از آنجا که رعایت اخلاق حرفه‌ای در هر حوزه‌ای، امری لازم و ضروری است، طی سال‌های گذشته مطالعات مختلفی درباره این موضوع انجام شده است؛ برای مثال، نتایج پژوهش میرحسینی و همکاران (۱۳۹۸) نشان داد پنج بُعد اصلی شامل شناختی، عاطفی، مهارتی، آموزشی و رفتاری، مهم‌ترین صلاحیت‌های حرفه‌ای ضروری معلمان تربیت‌بدنی از نگاه خبرگان، متخصصان این حوزه و معلمان تربیت‌بدنی هستند. همچنین، از جمله مهم‌ترین مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای معلمان ورزش بر اساس نتایج پژوهش محمدزاده و همکاران عبارت‌اند از: عقلانیت اخلاقی، رشد اخلاقی، اقتدار اخلاقی، نگرش، تعهد، پذیرش و انسجام (Mohammadzadeh et al, 2020).

بر اساس نتایج پژوهش سلیمی و مصلحی (۱۳۹۵)، مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای استادان درس تربیت‌بدنی عمومی عبارت‌اند از: ارتباط با دانشجو، ارزشیابی، ویژگی‌های شخصیتی، داشتن برنامه و به‌روزر بودن و رشد و ارتقای دانشجو. قنبرپور و همکاران (۱۳۹۸) در تحقیقی نشان دادند که معلمان باید در قبال دانش‌آموزان، اولیا، حرفه و سازمان خود پاسخ‌گو باشند. از طرفی، در تحقیق دیگری که گورتو با محوریت اخلاق حرفه‌ای در آموزش معلمان انجام داد، مشخص شد که معلمان باید در قبال جامعه، دانش‌آموزان و حرفه خود پاسخ‌گو باشند (Gurtu, 2019).

هایس و همکاران هم در بررسی استانداردهای معلمان تربیت‌بدنی، برخورداری از دانش محتوایی را مهم‌ترین شاخص معلم تربیت‌بدنی گزارش کردند (Hayes et al, 2008).

گفتنی است توجه به بعد ساختاری و فراهم کردن امکانات برای معلمان تربیت‌بدنی همراه با آموزش‌های لازم در دانشگاه‌ها و مراکز تربیت معلم می‌تواند کاستی‌های موجود در احراز صلاحیت‌های معلمی را برطرف کند؛ بر این اساس و با توجه به این کمبودها، توجه به استانداردسازی حرفه معلمی و تکامل آن در مراحل مختلف زمانی و متناسب با گسترش علم و فناوری امری ضروری است (احدی و همکاران، ۱۳۹۶).

هرچه مزایا و منافع حاصل از اخلاق حرفه‌ای بیشتر و فراگیرتر باشد، میزان تعهد به اصول آن از طرف معلمان بیشتر می‌شود و هرچه محدودیت‌های اعمال‌شده ناشی از اصول اخلاقی، منطقی‌تر و متناسب با رشد فردی و سازمانی باشد، پابندی معلمان به آن‌ها افزایش می‌یابد. بر این اساس، پژوهش حاضر بر آن است تا با بهره‌گیری از یک مدل زمینه‌ای به طراحی مدل اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت‌بدنی بپردازد.

روش‌شناسی

روش در این مطالعه، کیفی است و از روش نظریه‌مبنایی با رهیافت ساخت‌گرایانه چارمز به‌منزله روش عملیاتی تحقیق استفاده شد. بنای نسخه ساخت‌گرا بر واقعیت‌های چندگانه در پارادایم تفسیری قرار دارد. در این پارادایم، فرض بر آن است که ادراک مردم درباره جهان از مسیری که در آن زندگی می‌کنند، حاصل می‌شود و فرآیند معنابخشی را افراد خلق می‌کنند. افراد معناهای ذهنی خود را درباره تجربیاتشان وسعت می‌دهند که این معناها متنوع و چندگانه‌اند. در این الگو، محقق

موظف است انتقال‌دهنده فرایند معنابخشی باشد و واقعیت موردبررسی را از نظر آنان معنا و بیان کند (رشیدی و فراست‌خواه، ۱۳۹۷).

جامعه آماری تحقیق شامل صاحب‌نظران حوزه اخلاق و ورزش هستند. در این تحقیق برای گزینش مصاحبه‌شوندگان از نمونه‌گیری هدفمند و برای تشخیص تعداد افراد، تعیین محل داده‌های لازم و یافتن مسیر پژوهش از نمونه‌گیری نظری استفاده شد. در این مطالعه با هدف گردآوری اطلاعات لازم از مطلعان، مصاحبه‌های مختلفی با صاحب‌نظران ترتیب داده شد و پس از انجام ده مصاحبه نیمه‌ساختاریافته طی دو ماه، اشباع نظری حاصل شد. همه مصاحبه‌ها با افراد آشنا با اخلاق و ورزش و دارای تجربه کار و پژوهش در حوزه یادشده انجام شد.

سؤالات مصاحبه‌ها با در نظر گرفتن ویژگی‌های خاص تدریس ورزش در مدارس از جمله جایگاه درس تربیت‌بدنی در بین دیگر دروس، امکانات و شرایط ویژه تدریس، اصول اخلاقی ویژه حوزه ورزش، جذابیت‌های ورزش و نقش آن در الگوپذیری دانش‌آموزان طراحی شد.

در پژوهش حاضر برای سنجش روایی یافته‌های به‌دست‌آمده از معیارهای اسکینر و همکاران استفاده شد (Skinner et al, 2014)؛ همچنین، برای سنجش پایایی در این تحقیق از روش پایایی بازآزمون (شاخص ثبات) استفاده شد. برای محاسبه پایایی بازآزمون از میان مصاحبه‌های انجام‌گرفته، دو مصاحبه به‌منزله نمونه انتخاب و در بازه زمانی سی‌روزه کدگذاری و با هم مقایسه شدند و از این طریق، میزان توافقات و عدم‌توافقات دو مرحله کدگذاری محاسبه گردید.

جدول ۱- محاسبه پایایی

ردیف	شماره مصاحبه	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی
۱	P1	۱۲	۵	۲	٪۸۳
۲	P8	۱۸	۸	۳	٪۸۸
جمع					٪۸۶

پایایی بازآزمون مصاحبه‌های این تحقیق، با استفاده از روش یادشده، برابر با ۸۶ درصد است. با توجه به اینکه این میزان بیشتر از ۶۰ درصد است، می‌توان گفت پایایی کدگذاری‌های این تحقیق تأیید می‌شود. گفتنی است به دلیل نبودن تحقیق و محدودیت احتمالی داده‌ها، برای گردآوری اطلاعات به‌طور کلی از رویکرد مثلث‌سازی (Triangulation) استفاده شد. سرانجام، فرایند تحلیل داده‌ها مبتنی بر سه مرحله کدگذاری اولیه یا باز، کدگذاری متمرکز شده و کدگذاری نظری انجام گرفت.

یافته‌ها

در جدول (۲)، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در تحقیق که ده نفرند، در قالب تحصیلات و حوزه فعالیت ارائه شده است.

جدول ۲- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در تحقیق

نشانیگر	تحصیلات	حوزه فعالیت
P1	استاد	پژوهشگر در حوزه ورزش و دارای سابقه تدریس در دانشگاه تربیت معلم
P2	استادیار	رئیس دانشگاه فرهنگیان (تربیت معلم)، پژوهشگر در حوزه ورزش و تربیت بدنی
P3	دانشیار	پژوهشگر در حوزه ورزش و دارای سابقه دبیری تربیت بدنی و تدریس در دانشگاه تربیت معلم
P4	استادیار	معاون تربیت بدنی و تندرستی اداره کل آموزش و پرورش استان اصفهان
P5	استادیار	پژوهشگر در حوزه ورزش، تربیت بدنی و اخلاق
P6	استادیار	مسئول پژوهش اداره کل آموزش و پرورش و دارای سابقه دبیری تربیت بدنی
P7	استادیار	پژوهشگر در حوزه ورزش، تربیت بدنی و اخلاق
P8	دانشجوی دکتری	مدرس دانشگاه فرهنگیان، و کارشناس مسئول دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه فرهنگیان
P9	کارشناس ارشد	کارشناس مسئول امور دانشجویی و تربیت بدنی دانشگاه فرهنگیان، دارای سابقه تدریس در دانشگاه فرهنگیان
P10	دکتری	پژوهشگر در حوزه ورزش، تربیت بدنی و اخلاق

کدگذاری اولیه

کدگذاری اولیه یعنی فروشکستن داده‌های کیفی به بخش‌های مجزا، بررسی دقیق و مقایسه آن‌ها برای یافتن شباهت‌ها و تفاوت‌هایشان. این مرحله پایه نخست مفهوم‌سازی در نظریه مبنایی است و پراکنده‌گی داده‌ها را مثل نوری در کانون مقولات جمع می‌کند و به آن‌ها قوت معنایی می‌بخشد (Charmaz, 2006). در این قسمت، به جای ارائه تمام صفحات نگارش شده از مصاحبه‌ها، فقط نکات کلیدی مصاحبه‌ها به صورت نمونه و بر اساس حاشیه‌نویسی بر متون مصاحبه ارائه شده است.

جدول ۳- نمونه‌ای از نکات کلیدی مصاحبه‌ها به همراه کد گذاری اولیه

منبع	متن مصاحبه	کد گذاری اولیه
مصاحبه شماره ۱	معلم ورزش فرصت‌هایی دارد که می‌تواند در حین تدریس راستگویی، صداقت، پایداری و مسئولیت‌پذیری را به دانش‌آموزان عملاً نشان بدهد و فقط حرف نزند. این وجه تمایز دبیران تربیت بدنی است.	رعایت استانداردهای اخلاقی موردانتظار جامعه
	با توجه به جذابیت‌های ورزش برای کودکان، نوجوانان و جوانان و الگوپذیری این قشر، کسی که در حوزه ورزش فعالیت می‌کند باید به استانداردهای اخلاقی موردانتظار جامعه پایبند باشد.	رعایت استانداردهای اخلاقی موردانتظار جامعه
	با توجه به شرایط ویژه درس تربیت‌بدنی، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه می‌تواند بر روند تدریس مؤثر باشد.	ارزش‌های جامعه
	با توجه به مسائل تدریس درس ورزش، فهم اجتماعی افرادی که با آن‌ها در ارتباط‌اند و سر و کار دارند می‌تواند بر درک اخلاق حرفه‌ای معلم تربیت‌بدنی مؤثر باشد.	فهم اجتماعی افراد
	سطح بلوغ اجتماعی دانش‌آموزان که می‌تواند بر درک رفتار حرفه‌ای معلمان ورزش مؤثر باشد، در هر مقطع یا مدرسه با مقطع و مدرسه دیگر تفاوت دارد.	بلوغ اجتماعی دانش‌آموزان
	با توجه به نقش ورزش بر فرهنگ هر جامعه، معلم ورزش می‌تواند بر نهادینه کردن ارزش‌های اجتماعی تأثیرگذار باشد.	نهادینه کردن ارزش‌های اجتماعی
	با توجه به نقش ورزش بر فرهنگ هر جامعه، معلم ورزش می‌تواند سطح فرهنگ عمومی، انتظارات و سطح موردنظر اخلاق در جامعه را بالا ببرد.	بالا بردن سطح فرهنگ عمومی
	البته بخشی بر عهده معلم ورزش و بخشی بر عهده سازمان است؛ بنابراین، نظارت سازمانی باید وجود داشته باشد.	بی‌اعتنابودن سازمان‌ها
	سطح بلوغ و تجربه معلم ورزش می‌تواند در سطح اخلاق حرفه‌ای مؤثر باشد.	بلوغ فرد
	رعایت اخلاق حرفه‌ای از سوی دبیران ورزش به پایداری به اصول اخلاق همگانی در بین آنان منجر می‌گردد.	پایداری به اصول اخلاقی

با استناد به کدبندی مرحله اول، از طریق بازبینی مصاحبه‌های انجام گرفته با

صاحب‌نظران، ۷۷ کد بازشناسی گردید.

کدگذاری متمرکز شده

دومین مرحله مهم در تحلیل داده‌ها پس از کدگذاری اولیه، کدگذاری میانی یا متمرکز است. اغلب اعتقاد بر این است که کدگذاری اولیه، داده‌ها را از هم گسسته است و کدگذاری میانی دوباره داده‌ها را به طریقی که از نظر مفهومی انتزاعی‌تر از آنچه از یک تحلیل موضوعی حاصل شده باشد، به هم پیوند می‌دهد. کدگذاری محوری، پیشرفته‌ترین شکل کدگذاری میانی است. منظور از دور دوم کدگذاری، فرآیندهایی است که در مراحل بعدی تحلیل اجرا می‌شود و طی آن‌ها (هم واقعی و هم به‌طور استعاری) کدها به‌طور مداوم با هم مقایسه و سازمان‌دهی مجدد یا در قالب مقوله‌ها تنظیم می‌شوند و اولویت‌های آن‌ها مشخص می‌شود تا مقوله‌های محوری که مقوله‌های دیگر در اطراف آن‌ها آرایش می‌یابد، بسط پیدا کند (جوادی، ۱۳۹۹). در جدول (۴)، نتایج حاصل از بخشی از کدگذاری‌های متمرکز مشاهده می‌شود.

جدول ۴- کدهای باز و کدبندی متمرکز شده

منبع	کدهای اولیه	کدمتمرکز شده
مصاحبه ۳	افزایش تعهد در دانش‌آموزان برای یادگیری در کلاس ورزش	قابلیت یادگیری
مصاحبه ۷	شکوفایی دانش‌آموزان در رشته‌های ورزشی که در آن مستعدند	
مصاحبه ۷	شناسایی ناهنجاری اخلاقی دانش‌آموزان در روند تدریس ورزش	
مصاحبه ۷	الگوبرداری دانش‌آموزان از دبیر در جایگاه یک فرد ورزشی و اخلاق‌مدار	
مصاحبه ۴	ارتقای اطلاعات و دانش اخلاقی	تعالی اخلاق حرفه‌ای
مصاحبه ۸	ترویج و توسعه و سیاست‌گذاری اخلاق حرفه‌ای	
مصاحبه ۹	رشد اجتماعی و اخلاقی دبیران ورزش	

کدهم‌تکر شده	کدهای اولیه	منبع
	تقویت ارزش‌ها در روند تدریس ورزش	مصاحبه ۹
اعتماد آفرینی	ارتقای سطح اعتماد به معلمان ورزش در سطح سازمانی	مصاحبه ۲
	اعتماد دانش‌آموزان به آموزش‌های صورت گرفته	مصاحبه ۴
	ارتقای سطح اعتماد به معلمان ورزش در جامعه	مصاحبه ۴
آموزش	دوره‌های ضمن خدمت ویژه برای دبیران ورزش	مصاحبه ۴
	آموزش و آشنایی با اخلاق حرفه‌ای	مصاحبه ۶
	نیازسنجی و برگزاری کلاس‌های آموزشی و کارگاه‌های آموزشی ویژه دبیران ورزش	مصاحبه ۱۰
	آموزه‌های دینی مرتبط با تدریس ورزش	مصاحبه ۶
	پرورش نیروهای آزاد	مصاحبه ۷
عوامل اجتماعی	بلوغ اجتماعی دانش‌آموزان	مصاحبه ۱
	رشد اخلاقی دانش‌آموزان	مصاحبه ۵
	ارزش‌های جامعه	مصاحبه ۱
	فهم اجتماعی افراد	مصاحبه ۱
عوامل مدیریتی و سازمانی	همکاری مدیر و مسئولان مدرسه با دبیر تربیت‌بدنی	مصاحبه ۲
	ارزش‌های سازمانی حاکم بر تدریس ورزش	مصاحبه ۶
	استخدام افراد اخلاق‌مدار برای تدریس ورزش	مصاحبه ۱۰
	نظارت و ارزیابی سازمان بر عملکرد دبیران ورزش	مصاحبه ۶
	نظارت مدیر مدرسه	مصاحبه ۷
	بی‌اعتنائبودن سازمان‌ها	مصاحبه ۱
	امنیت شغلی دبیران ورزش	مصاحبه ۲
	عدالت در کار در بین مدرسان دروس غیرورزش و ورزش	مصاحبه ۵
	اخلاق‌مداربودن مدیران در مواجهه با دبیران ورزش	مصاحبه ۶
عوامل محیطی	قوانین و مقررات سازمانی در حوزه تدریس ورزش	مصاحبه ۶
	حقوق و دستمزد و مزایای مدرسان ورزش	مصاحبه ۷
	محیط سخت‌افزاری مدرسه شامل امکانات ورزشی	مصاحبه ۳
	بستر مناسب برای توسعه اخلاق حرفه‌ای	مصاحبه ۹
ساختار سازمانی	نگاه بروکراتیک به درس تربیت‌بدنی	مصاحبه ۳

منبع	کدهای اولیه	کدمتمرکز شده
مصاحبه ۷	نظارت بر حفظ حقوق اخلاقی	
مصاحبه ۷	استفاده از مشاوران و بازنشستگان در کنار دبیر تربیت بدنی	
مصاحبه ۶	آگاهی رسانی به موقع	
مصاحبه ۷	تشویق معلمان به اینکه حقوق حرفه‌ای خود را رعایت کنند	
مصاحبه ۹	فراهم کردن بستر فرهنگی	
مصاحبه ۸	اعتقادی کردن دبیران	
مصاحبه ۹	آگاه کردن دبیران از مزایای اخلاق حرفه‌ای	
مصاحبه ۶	وظیفه‌شناسی طی فرایند تدریس	ویژگی‌های فردی
مصاحبه ۵	شایستگی تدریس برای دروس عملی	
مصاحبه ۹	رعایت اصول مربی‌گری	
مصاحبه ۹	آگاهی از حقوق ورزشی	
مصاحبه ۵	بلوغ فرد	
مصاحبه ۱	هوش اخلاقی	
مصاحبه ۶	وجدان کاری در ارائه مبانی نظری و عملی	
مصاحبه ۶	خودکنترلی طی فرایند آموزش و نظارت عملکرد ورزشی	
مصاحبه ۴	جایگاه ورزش در بین دروس از دیدگاه مدیران سازمانی	فرهنگ سازمانی
مصاحبه ۲	سطح بلوغ فرهنگ ورزش (مشارکت ورزشی) در بین کارکنان سازمانی	
مصاحبه ۲	سطح بلوغ کارکنان سازمانی درباره فرهنگ و ارزش‌های اجتماعی	
مصاحبه ۱	رعایت ارزش‌ها و هنجارهای جامعه	مسئولیت اخلاقی در قبال جامعه
مصاحبه ۱	ارتقای استانداردهای اخلاقی موردانتظار جامعه	
مصاحبه ۴	ارتقای فرهنگ ورزش در جامعه	
مصاحبه ۱	نهادینه کردن ارزش‌های اجتماعی	
مصاحبه ۱	بالا بردن سطح فرهنگ عمومی	
مصاحبه ۶	مسئولیت در حوزه نحوه تعامل و ارتباطات با والدین	مسئولیت اخلاقی در قبال سازمان و والدین
مصاحبه ۶	تعهد به اهداف سازمانی	
مصاحبه ۷	تعهد به قوانین سازمانی	

کد متمرکز شده	کدهای اولیه	منبع
	توجه به اهداف پرورشی	مصاحبه ۸
مسئولیت اخلاقی در قبال حرفه و همکاران	مسئولیت در حوزه ارتباطات (با همکاران)	مصاحبه ۶
	تعهد به افزایش علم و دانش روز	مصاحبه ۴
	مسئولیت در حوزه رعایت قوانین مرتبط با حرفه و شغل	مصاحبه ۲
	تعهد برای به اشتراک گذاری علم در حرفه مورد نظر	مصاحبه ۴
	تعهد به رعایت شأن شغلی	مصاحبه ۴
	رعایت امانت در ارتباط با همکاران	مصاحبه ۶
	تعهد به اهداف تربیت بدنی	مصاحبه ۷
مسئولیت اخلاقی در قبال دانش آموزان	مسئولیت در حوزه نحوه تعامل و ارتباطات	مصاحبه ۲
	مسئولیت در حوزه آموزش صحیح مهارت‌های ورزشی، اخلاق ورزشی و...	مصاحبه ۶
	مسئولیت در حوزه ارزشیابی صحیح در حوزه عملکرد ورزشی	مصاحبه ۷
	مسئولیت در حوزه رعایت قوانین آموزشی در تدریس	مصاحبه ۹

با استناد به نتایج کدبندی متمرکز شده و روابط بین مقوله‌های شناسایی شده، چهارده کد با نام‌های قابلیت یادگیری، تعالی اخلاق حرفه‌ای، اعتماد آفرینی، آموزش، عوامل اجتماعی، عوامل مدیریتی و سازمانی، عوامل محیطی، ساختار سازمانی، فرهنگ سازمانی، ویژگی‌های فردی، مسئولیت اخلاقی در قبال جامعه، مسئولیت اخلاقی در قبال سازمان و والدین، مسئولیت اخلاقی در قبال حرفه و همکاران و مسئولیت اخلاقی در قبال دانش آموزان به دست آمد.

کدگذاری نظری

در حالی که کدگذاری متمرکز، سازمان‌دهی کدها و مفاهیم بنا شده طی مرحله کدگذاری اولیه را به سطح بالایی مقوله‌ها تسهیل می‌کند، کدگذاری نظری به منزله آخرین مرحله کدگذاری موجب اشباع مقوله‌های مرکزی شناسایی شده طی

کد گذاری متمرکز می‌شود. مقوله مرکزی، مقوله‌ای است که از نظر مفهومی انتزاعی و به تمام مضمون‌های دیگر و مقوله‌ها متصل است. کاربرد یادداشت‌ها و قیاس دائم بین کدهای متمرکز برای کد گذاری نظری سودمند و مفید است. طی هریک از این پالایش‌ها و فرایندهای اشباع، تحلیل از توصیف صرف به سوی انگاشت‌پردازی حرکت می‌کند (جودی و همکاران، ۱۳۹۹). نتایج کد گذاری‌های نظری در جدول (۵) آمده است.

جدول ۵- کد گذاری نظری

کد نظری	کدهای متمرکز شده	منبع
سطوح اخلاق حرفه‌ای	مسئولیت اخلاقی در قبال جامعه	۴م، ۱م
	مسئولیت اخلاقی در قبال سازمان و والدین	۷م، ۶م، ۸م
	مسئولیت اخلاقی در قبال حرفه و همکاران	۲م، ۴م، ۶م، ۷م
	مسئولیت اخلاقی در قبال دانش‌آموزان	۲م، ۶م، ۷م، ۹م
عوامل مؤثر	آموزش	۱۰م، ۷م، ۶م، ۴م
	عوامل اجتماعی	۵م، ۱م
	عوامل مدیریتی و سازمانی	۱۰م، ۵م، ۴م، ۱م، ۷م، ۶م، ۲م
	عوامل محیطی	۹م، ۳م، ۷م، ۶م
	ساختار سازمانی	۹م، ۸م، ۷م، ۶م، ۳م
	فرهنگ سازمانی	۲م، ۴م
	ویژگی‌های فردی	۹م، ۶م، ۵م، ۱م
پیامدها	قابلیت یادگیری	۷م، ۳م
	تعالی اخلاق حرفه‌ای	۹م، ۸م، ۴م
	اعتماد آفرینی	۴م، ۲م

ارائه مدل

مدل نهایی اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت‌بدنی، بر اساس نتایج حاصل از سه مرحله کدگذاری، در شکل (۱) قابل مشاهده است.

شکل ۱- مدل زمینه‌ای اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت‌بدنی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر ارائه مدل اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت‌بدنی بود. به کمک روش تحقیق کیفی و با استفاده از مصاحبه، داده‌هایی به دست آمد که از طریق کدگذاری‌های اولیه، متمرکز شده و نظری تجزیه و تحلیل شدند.

بر اساس مدل برخاسته از داده‌های تحقیق، عوامل مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت‌بدنی عبارت‌اند از: ویژگی‌های فردی، آموزش، عوامل اجتماعی، عوامل مدیریتی و سازمانی، عوامل محیطی، ساختار سازمانی و فرهنگ سازمانی. در این راستا، نتایج پژوهش دریابگیان و همکاران (۱۳۹۵) نشان داد که عوامل مؤثر در توسعه اخلاق حرفه‌ای شامل عوامل فردی، سازمانی، محیطی و زمینه‌ای است. همچنین، سلیمی (۱۳۹۶) در ارائه الگوی توسعه اخلاق حرفه‌ای در سازمان‌های ورزشی به شاخص‌های مدیریتی، آموزشی، اخلاقی، مالی و فردی اشاره داشت.

«ویژگی‌های فردی» یکی از عوامل مطرح شده در این بخش است که در این باره این استنباط وجود دارد که معلمان ورزشی که از نظر شخصیتی تکامل یافته‌اند در رفتار با دانش‌آموزان در حین آموزش مهارت‌های ورزشی، نظارت بر عملکرد ورزشی و آزمون و ارزشیابی بر اصول اخلاقی حرفه تعهد و پایبندی قوی‌تری دارند؛ همان‌طور که نتایج پژوهش ریب‌ریوسیلوا و آموریم نیز نشان داد ویژگی‌های شخصی اخلاقی معلمان ورزش، امری مؤثر بر اخلاق حرفه‌ای معلمان محسوب می‌گردد (Ribeiro-Silva & Amorim, 2020)؛ اما با عنایت به اینکه رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای تابع الزامات مختلفی است، ضرورت دارد به مسئله توانمندسازی دبیران تربیت‌بدنی در حوزه توسعه اخلاق حرفه‌ای نیز توجه شود.

بر اساس عامل دوم «ساختار سازمانی»، انتظار می‌رود ساختار بعضی از سازمان‌ها به طریقی حمایت‌گر و راهنمای افراد باشد، در حالی که بعضی از سازمان‌ها طوری سازمان یافته‌اند که برای کارکنان خود مانع ایجاد کنند.

اقداماتی که وزارت آموزش و پرورش در سطح کلان و ادارات کل تربیت بدنی در سطح استان و شهرستان در سطوح پایین تر در راستای ارتقای سطح اخلاق حرفه‌ای معلمان تربیت بدنی می‌توانند انجام دهند، شامل اقداماتی است که ضمانت اجرایی آن در سطح قابل قبولی مورد نظر است.

با توجه به دیدگاه افراد نمونه، لزوم به کارگیری مشاوران و افراد مجربی همچون بازنشستگان با سابقه اخلاقی برای ارتقای سطح اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی، امری مؤثر است. فراهم سازی بستر ارتقای فرهنگ توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی با استفاده از ظرفیت‌های موجود در ساختار سازمانی امری ضروری است.

از طرفی، اصول اخلاقی جامعه ما از اصول و اعتقادات مذهبی متأثر است و ارتقای سطح این اعتقادات در بین معلمان تربیت بدنی می‌تواند در توسعه اخلاق حرفه‌ای آن‌ها که بخشی از آن در تقویت ارزش‌های حاکم بر جامعه نقش دارد، مؤثر واقع شود. در این راستا، نتایج مطالعات محمد داوودی و بهادری (۱۳۹۵) نشان داد عامل فردی، ساختار سازمانی، و عوامل فرهنگی - اجتماعی از جمله عواملی است که در اثربخشی اخلاق حرفه‌ای از دیدگاه معلمان استان قم نقش دارد.

درباره عامل سوم «فرهنگ سازمانی»، گاهی بعضی از سازمان‌ها ندانسته رفتارهایی را ترویج می‌دهند که توسعه اخلاق حرفه‌ای دبیران تربیت بدنی را با موانعی مواجه می‌سازد. از سویی، این امر ممکن است موجب کاهش ارزش ورزش و تربیت بدنی در بین دیگر دروس شود. لذا جایگاه ورزش در بین دروس دیگر از دیدگاه مدیران سازمانی و سطح بلوغ فرهنگ ورزش (مشارکت ورزشی) در بین کارکنان سازمانی می‌تواند به نوعی بر نحوه نگرش به درس ورزش و در نهایت، ادراک معلم ورزش از ارزش تدریس در این واحد درسی مؤثر باشد؛ بنابراین، ارتقای سطح فرهنگ سازمانی مرتبط با جایگاه درس ورزش و معلمان

ورزش از اهمیت زیادی برخوردار است. تاشلینسکایا گزارش کرد که اخلاق حرفه-ای تحت تأثیر فرهنگ است (Tashlinskaya, 2018).

عامل چهارم، «آموزش» است. به نظر می‌رسد هر مجموعه سازمانی دارای کدهای اخلاقی متناسب با ساختار حرفه‌ای خود است که اخلاق حرفه‌ای نام دارد. آموزش و پرورش نیز نظامی حرفه‌ای است و دبیران تربیت‌بدنی در جایگاه کسانی که مسئولیت تعلیم و تربیت فراگیران را بر عهده دارند، باید از اصول اخلاق حرفه‌ای آگاهی داشته، به آن پایبند باشند. این امر با توجه به نقش و جایگاه ورزش در فرهنگ اجتماعی و الگوپذیری کودکان، نوجوانان و جوانان از معلمان و مربیان ورزشی امری قابل توجه است. در این باره ارائه آموزش‌ها پیرو رعایت اخلاق حرفه-ای، تضمین‌کننده سلامت فرایند یاددهی-یادگیری در حین تدریس مهارت‌های ورزشی و آموزش رعایت اصول اخلاق ورزشی است و در نهایت، موجب افزایش تعهد پاسخ‌گویی معلمان به مسائل اخلاقی می‌شود.

درباره عامل پنجم (عوامل اجتماعی) می‌توان گفت دبیری که اخلاق حرفه‌ای دارد، درصدد این است که دانش آموزان به سطحی از بلوغ اجتماعی برسند، رشد اخلاقی و اجتماعی آنان تسهیل و ارزش‌های اجتماعی در آن‌ها نهادینه شود. همچنین، او می‌کوشد فهم اجتماعی افراد را بهتر و ارزش‌های حاکم بر جامعه را با اهمیت جلوه دهد. اما موفقیت در این امر به عواملی چون سطح بلوغ اجتماعی دانش آموزان، سطح رشد اخلاقی دانش آموزان، ارزش‌های حاکم بر جامعه و سطح فهم اجتماعی افراد به‌طور کلی در جامعه بستگی دارد.

عامل ششم، «عوامل مدیریتی و سازمانی» است؛ عواملی مانند همکاری مدیر و مسئولان مدرسه با دبیر تربیت‌بدنی، ارزش‌های سازمانی، استخدام افراد اخلاق‌مدار، نظارت و ارزیابی در سازمان، نظارت مدیر مدرسه، بی‌اعتنابودن سازمان‌ها، امنیت شغلی، نظارت و ارزیابی سازمان بر عملکرد دبیران ورزش در عمل در این حیطه قرار می‌گیرند و نامطلوب‌بودن این موارد، عامل تهدیدکننده اخلاق حرفه‌ای است.

دربارهٔ عامل هفتم (عوامل محیطی) می‌توان گفت علاوه بر عواملی که مستقیم و غیرمستقیم به معلمان ورزش در رعایت اخلاق حرفه‌ای مربوط می‌شود، عوامل محیطی نیز وجود دارند که می‌توانند رفتار حرفه‌ای معلمان را تحت تأثیر قرار دهد. در این راستا فراهم کردن بسترهای زمینه‌ای و محیطی از جمله فراهم‌سازی قوانین و مقررات سازمانی، حقوق و دستمزد، ایجاد فضای آموزشی مناسب اعم از امکانات ورزشی می‌تواند در رعایت اصول اخلاقی نقش تسهیل‌کننده داشته باشد.

نتایج پژوهش نشان داد سطوح اخلاق حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی مبتنی بر چهار سطح «مسئولیت اخلاقی در دانش‌آموزان»، «مسئولیت اخلاقی در قبال حرفه و همکاران»، «مسئولیت اخلاقی در قبال سازمان و والدین» و «مسئولیت اخلاقی در قبال جامعه» است. این یافته به‌طور نسبی با نتایج این مطالعات هم‌خوانی دارد: تحقیق قنبرپور و همکاران (۱۳۹۸) مبنی بر اینکه معلم در قبال دانش‌آموزان، اولیا، حرفه و سازمان خود مسئولیت اخلاقی دارد و شاید یکی از عمده‌مسئولیت‌های اخلاقی معلمان زیرحوزهٔ حرفه قرار می‌گیرد؛ مطالعهٔ گورتو (۲۰۱۹) که نشان داد معلمان در مبحث اخلاق در قبال جامعه، دانش‌آموزان و حرفه باید پاسخ‌گو باشند؛ تحقیق میلر (۲۰۲۰) که کشف کرد معلمان باید در قبال حرفه، دانش‌آموزان، اجتماع و فناوری پاسخ‌گو باشند.

در تبیین این یافته می‌توان به این نکته اشاره کرد که هر حرفه ویژگی‌ها، ارزش‌ها و آیین‌نامه‌های خاص خود را دارد. به همین ترتیب، ارائه انواع ارزش و اخلاق باید مبتنی بر حوزهٔ مربوط باشد. شاید به این دلیل باشد که در بسیاری از حوزه‌ها از الگوهای اخلاقی مختلف و متفاوت استفاده می‌شود.

به‌دلیل تأثیرگذاری اخلاق حرفه‌ای دبیر ورزش بر رفتار و افکار فراگیران، دبیر باید خود را به فضایل اخلاقی آراسته کند. در حوزهٔ ورزش حرفه‌ای رفتار مربی نه تنها می‌تواند نقش مهمی در شکل‌دادن عملکرد ورزش‌کاران داشته باشد، بلکه در کسب تجارب روحی و روانی آنان نیز مؤثر است (مازیاری و همکاران، ۱۳۹۵).

معلم ورزش باید بداند مؤثرترین روش در انتقال ارزش‌های اخلاقی، رعایت آن‌ها از سوی اوست که این الزام در قبال حرفه و همکاران نیز وجود دارد. مسئولیت در حوزه ارتباطات (با همکاران)، رعایت امانت در ارتباط با همکاران، مسئولیت در حوزه رعایت قوانین مرتبط با حرفه و شغل، تعهد به افزایش علم و دانش روز، تعهد به رعایت شأن شغلی و تعهد به اهداف تربیت‌بدنی، کدهای موردنظر در حوزه مسئولیت اخلاقی در قبال حرفه و همکاران معرفی شد. در پژوهش سلیمی و مصلحی (۱۳۹۵)، داشتن برنامه و به‌روزرسانی از مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای استادان تربیت‌بدنی شناسایی شد. همچنین، در پژوهش میرحسینی و همکاران (۱۳۹۸)، آموزش‌های تخصصی در رشته تربیت‌بدنی از صلاحیت‌های رفتاری مرتبط با صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی شناسایی شد.

از طرفی، به دلیل وظیفه‌ای که معلم در قبال برآوردن نیازهای آموزشی دانش‌آموزان دارد، باید با رعایت حداکثری اصول اخلاقی در ایفای وظایف حرفه‌ای، مسئولیت آموزشی خود را در قبال دانش‌آموزان به بهترین نحو انجام دهد. این امر در پژوهش حاضر در نحوه تعاملات با دانش‌آموزان، مسئولیت در حوزه آموزش، مسئولیت در حوزه ارزشیابی صحیح و مسئولیت در رعایت قوانین آموزشی موردتوجه است. همان‌طور که نتایج پژوهش سلیمی و مصلحی (۱۳۹۵) نشان داد رعایت اصول و قوانین آموزشی از مهم‌ترین شاخص‌های ارزشیابی استادان تربیت‌بدنی است.

دبیران، عوامل اجرایی عناصر مافوق هستند؛ بر این اساس، تصمیم‌گیری‌های مهم درباره اصول اخلاقی چه به‌طور مستقل و چه به‌طور مشترک با دانش‌آموزان نمی‌تواند بدون پاسخ‌گویی به سازمان و والدین باشد.

تمام افراد (از جمله معلم، مدیر مدرسه و...) و نیز والدین و خانواده‌ها در فرایند شکل‌گیری اخلاق، اجازه دارند در تعیین خط‌مشی‌های این فرایند مشارکت کنند؛ مسئولیت در حوزه نحوه تعامل و ارتباطات با والدین، تعهد به اهداف و قوانین

سازمانی و تعهد به اهداف پرورشی از کدهای مورد توجه در این بخش هستند. توانایی ارتباط مناسب و تعامل با اولیای دانش‌آموزان، مدیر، عوامل اجرایی و دیگر معلمان از مفاهیم اولیه‌شناسایی شده در پژوهش میرحسینی و همکاران (۱۳۹۸) درباره نقش ارتباطی صلاحیت حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی بود.

اما دبیران با تربیت نسلی روبه‌رو هستند که باید آن‌ها را برای زندگی اجتماعی آماده کند؛ بی‌توجهی به شرایط و اقتضائات و ضروریات اخلاقی باعث می‌شود فراگیران مهارت‌های لازم را در تطبیق با جامعه نیاموخته باشند و دچار آسیب جدی شوند. در پژوهش حاضر مسئولیت‌های اخلاقی معلم در قبال جامعه در دو بخش رعایت ارزش‌ها و هنجارهای جامعه و همچنین، ارتقای استانداردهای اخلاقی موردانتظار جامعه مدنظر قرار گرفت. فیریر و همکاران، ادراک معلمان بزرگسالی را در آموزش ارزش‌ها در کلاس‌های تربیت‌بدنی ارزیابی کردند (Freire, 2016) که نتایج نشان داد اگرچه معلمان تربیت‌بدنی آموزش‌هایی در حوزه‌های ارزشی دارند، اما آموزش‌ها جامع و همه‌جانبه نیستند. همان‌طور که شیر و ثیل بیان می‌کنند کودکان و جوانان (و خانواده‌هایشان) باید اطمینان داشته باشند که وقتی در مدرسه‌اند معلمان تربیت‌بدنی با آنان با احترام و درک رفتار می‌کنند (Scheuer & Thill, 2019). بنابراین، بسیار مهم است که معلمان تربیت‌بدنی ضمن رعایت اصول مربوط به ارزش‌ها و آگاهی از مسئولیت‌های خود در قبال کودکان و جوانانی که تحت مراقبت خود دارند، اقدامات و روش‌های درست و شایسته را ترویج دهند. سرانجام، به نظر می‌رسد با حاکمیت اخلاق حرفه‌ای در دبیران تربیت‌بدنی و رعایت اصول آن، قابلیت یادگیری، تعالی اخلاق حرفه‌ای و اعتمادآفرینی به میزان زیادی ارتقا پیدا کند. این یافته به‌طور نسبی با نتایج مطالعات گلاچ‌مانوا (۲۰۱۵) درباره اهمیت اخلاق حرفه‌ی معلمی مبنی بر اینکه در نظر گرفتن مسائل اخلاقی، امری ضروری در آموزش و پرورش است و فرصتی را فراهم می‌سازد تا فراگیران به وسیله آن عمق دانش و یادگیری خود را افزایش دهند، هم‌خوان است.

در این راستا، نتایج پژوهش صابری و همکاران (۱۳۹۸) نیز نشان داد اخلاق حرفه‌ای استادان تربیت‌بدنی عمومی بر انگیزش پیشرفت دانشجویان دختر در فعالیت بدنی تأثیر می‌گذارد. رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای از سوی معلمان ورزش می‌تواند فرهنگ رعایت اخلاق حرفه‌ای را در جامعه معلمان ورزش توسعه دهد و در نهایت، تأثیر فزاینده‌ای بر تعالی و رشد اخلاق حرفه‌ای در بین معلمان بگذارد. این امر از طرفی موجب ایجاد اعتماد از سوی مسئولان و والدین در قبال معلمان ورزش در انجام تعهدات شغلی در حوزه آموزش ورزش پرورشی به دانش‌آموزان می‌گردد.

نتایج پژوهش فلاح و کمی (۱۳۹۵) نشان داد هرچه مربیان اصول اخلاقی را بیشتر رعایت کنند، وفاداری ورزش‌کاران بیشتر شده، رضایت آنان نیز تأمین و امکان حضور مجدد آنان بیشتر می‌شود. بی‌تردید، می‌توان گفت اخلاق حرفه‌ای یکی از مسائل اساسی همه جوامع بشری است. امروزه بسیاری از کشورها به این بلوغ رسیده‌اند که بی‌اعتنایی به مسائل اخلاقی و فرار از مسئولیت‌ها و تعهدات اجتماعی، زیان‌های جبران‌ناپذیری را در پی دارد و این امر در حوزه ورزش با توجه به ویژگی‌های خاص تدریس ورزش در مدارس از حساسیت زیادی برخوردار است. اگر معلم ورزش با اخلاق حرفه‌ای در رشته تخصصی خود آشنا باشد و به نحو صحیح آن را در روند تدریس به اجرا گذارد، مسئولیت خود را در پرورش نسل آینده با موفقیت به انجام خواهد رساند.

به همین دلیل، بسیاری از کشورها برای تدوین راهبرد اخلاقی در حوزه تدریس ورزش احساس نیاز کرده و از این رو کوشیده‌اند به تحقیقات درباره اخلاق حرفه‌ای در این حوزه جایگاه ویژه‌ای بدهند؛ بر این اساس پیشنهاد می‌شود مسئولان آموزش و پرورش ضمن بهره‌گیری از نتایج تحقیقات در این زمینه، به تدوین منشور اخلاقی برای دبیران تربیت‌بدنی اقدام کنند تا گره‌گشایی برای بسیاری از مسائل اخلاقی دبیران این حرفه باشد.

کتابنامه

۱. آقایی، نجف، مرجان صفاری و فرناز میرحسینی (۱۳۹۶)، «شناسایی صلاحیت حرفه‌ای ضروری معلمان تربیت‌بدنی با رویکرد نظریه‌پردازی داده‌بنیاد»، *دوفصلنامه پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، دوره ۷، ش ۱۴، ص ۷۱-۸۳.
۲. احدی، بهزاد، میرحسن سیدعامری و مالک احمدی (۱۳۹۶)، «بررسی صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی شهر ارومیه بر اساس وضعیت موجود و مطلوب»، *مدیریت و توسعه ورزش*، دوره ۶، ش ۲، ص ۱۰۳-۱۱۷.
۳. ایمانی‌پور، معصومه (۱۳۹۱)، «اصول اخلاق حرفه‌ای در آموزش»، *مجله ایرانی اخلاق و تاریخ پزشکی*، دوره ۵، ش ۶، ص ۲۵-۳۸.
۴. بورقانی فراهانی، سهیلا، بنفشه فتوت، پدرام ابدارزاده و امین همتی (۱۳۹۷)، «مطالعه نقش اخلاق کار بر استرس شغلی و فرسودگی شغلی (مورد مطالعه: دبیران تربیت‌بدنی مدارس متوسطه شهر تهران)»، *مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش*، دوره ۵، ش ۱، ص ۴۳-۵۱.
۵. جودی، پویا (۱۳۹۹)، «به‌کارگیری روش نظریه‌مبنایی بر ساخت‌گرا در پژوهش‌های برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای»، *فصلنامه مطالعات شهری*، دوره ۹، ش ۳۴، ص ۳-۱۶.
۶. دریابگیان، آرزو، صمد کریم‌زاده و فتاح ناظم (۱۳۹۵)، «شناسایی عوامل مؤثر در توسعه اخلاق حرفه‌ای در میان مدیران مدارس متوسط استان فارس»، *تحقیقات مدیریت آموزشی*، دوره ۸، ش ۳۰، ص ۴۸-۲۹.
۷. رشیدی، زهرا و مسعود فراست‌خواه (۱۳۹۷)، «مفهوم‌پردازی پدیده‌سایش از منظر اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌های جامع شهر تهران؛ مطالعه‌ای زمینه‌ای»، *پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی*، سال ۲۴، ش ۴، ص ۱۲۳-۱۵۰.

۸. سپهوند، رضا، حجت وحدتی، محمودرضا اسماعیلی و صمد رحیمی اقدام (۱۳۹۵)، «رابطه مدیریت استعداد با ارتقای اخلاق حرفه‌ای»، *اخلاق در علوم و فناوری*، دوره ۱۱، ش ۴، ص ۸۱-۸۸.
۹. سلیمی، مهدی (۱۳۹۵)، «مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای اساتید دروس تربیت بدنی عمومی دانشگاه‌ها»، *فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری*، دوره ۱۱، ش ۲، ص ۵۱-۶۰.
۱۰. _____ (۱۳۹۶)، «ارائه الگوی توسعه اخلاق حرفه‌ای در سازمان‌های ورزشی»، *فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری*، دوره ۱۲، ش ۱، ص ۴۹-۶۱.
۱۱. _____ و لیلا مصلحی (۱۳۹۵)، «شناسایی مؤلفه‌ها و شاخص‌های ارزشیابی استادان تربیت بدنی عمومی»، *پژوهش در ورزش تربیتی*، دوره ۴، ش ۱۰، ص ۱۷-۳۴.
۱۲. صابری، علی، صمد گودرزی، مجید جاوید و محمدحسین باقری (۱۳۹۸)، «تأثیر اخلاق حرفه‌ای اساتید تربیت بدنی عمومی بر انگیزش پیشرفت دانشجویان دختر در فعالیت‌های ورزشی»، *مدیریت در دانشگاه اسلامی*، دوره ۸، ش ۲، ص ۴۰۷-۴۲۰.
۱۳. فلاح، زین العابدین و فریبا کمی (۱۳۹۵)، «رابطه بین اخلاق حرفه‌ای مربیان و وفاداری ورزش کاران باشگاه‌های ورزشی (مورد مطالعه: شهرستان ترکمن)»، *فصلنامه علوم ورزشی*، دوره ۹، ش ۲۵، ص ۱۰۰-۱۱۳.
۱۴. قراملکی، فرامرز (۱۳۸۵)، *سازمان‌های اخلاقی در کسب و کار*، تهران: مرکز ملی مطالعات جهانی شدن.
۱۵. قنبرپور، امید، حسین عباسیان، حمیدرضا آراسته و عبدالرحیم نوابراهیم (۱۳۹۸)، «طراحی الگوی اخلاق حرفه‌ای معلمان: یک مطالعه آمیخته»، *فصلنامه نوآوری‌های آموزشی*، دوره ۱۸، ش ۶۹، ص ۳۳-۶۰.

۱۶. مازیاری، محمد، سید محمد کاشف و میرحسن سیدعامری (۱۳۹۵)، «رابطه رفتار حمایت اجتماعی دیران تربیت‌بدنی و بی‌انگیزگی دانش‌آموزان در فعالیت‌های تربیت‌بدنی»، *دوفصلنامه پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، دوره ۶، ش ۱۱، ص ۴۱-۵۰.
۱۷. محب‌زادگان، یوسف، محمدحسن پرداختچی، محمد قرهمانی و مقصود فراستخواه (۱۳۹۵)، «اعتبارسنجی الگوی بالندگی اعضای هیات علمی دانشگاه‌های شهر تهران»، *فصلنامه آموزش و توسعه منابع انسانی*، دوره ۳، ش ۱۰، ص ۷۳-۹۴.
۱۸. محمدداوودی، امیرحسین و سعید بهادری (۱۳۹۵)، «تعیین عوامل مؤثر بر اثربخشی اخلاق حرفه‌ای از دیدگاه معلمان استان قم»، *رهیافتی نو در مدیریت آموزشی*، دوره ۸، ش ۳، ص ۱۶۵-۱۸۶.
۱۹. مرادی، سعید، فریده صادق‌زاده و محمدامین سابک زهی (۱۳۹۸)، «رابطه اخلاق حرفه‌ای و هوش اخلاقی با عملکرد مدیران مدارس شهرستان نیک‌شهر»، *پیشرفت‌های نوین در روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش*، دوره ۲، ش ۱۰، ص ۱-۱۱.
۲۰. مؤمنی، ناصر (۱۳۹۴)، «تحلیل نقش انسان‌شناسی در اخلاق حرفه‌ای»، *فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری*، دوره ۱۰، ش ۴، ص ۱۷-۳۶.
۲۱. میرحسینی، فرنازسادات، نجف آقایی و مرجان صفاری (۱۳۹۸)، «طراحی مدل صلاحیت حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی ایران»، *پژوهش در ورزش تربیتی*، دوره ۷، ش ۱۷، ص ۱۷-۳۴.

22. Charmaz, K. (2006), "Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis", Sage.
23. Freire, E., Marques, B., Miranda, M. (2016), "Teaching values in physical education classes: the perception of Brazilian teachers", *Sport Education and Society*, 23(5), P. 449-461.
24. Gluchmanova, M. (2015), "The importance of ethics in the teaching profession", *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 176, P. 509-513.
25. Gurtu, A. (2019), "Professional Ethics in Teacher Education", *TechnoLearn: An International Journal of Educational Technology*, 9(2), P. 87-89.
26. Hayes, S., Capel, S., Katene, W., & Cook, P. (2008), "An examination of knowledge prioritisation in secondary physical education teacher education courses", *Journal of Teaching and Teacher Education*, 24, P. 330-342.
27. Karacam, A., Bulgurcuoğlu, A., Sivrikaya, K., & Canli, U. (2020), "The Effect of Physical Education and Sports Teachers' Ethic Position on Attitudes towards Profession", *Ambient Science*, 7(1), P. 44-49.
28. Mabagala, S., Mwisukha, A., Wanderi, M. & Muindi, D. (2013), "Physical Education Teachers' Knowledge on the Professional Code of Ethics and Conduct in Tanzania", *Journal of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies (JETERAPS)*, 4(4), P. 690-697.

29. Mirsafian H, Mohamadinejad A, Homaie R, & Hédi. C. (2013), "Motivation of Iranian University Students for Participation in Sporting Activities", *Physical Culture and Sport Studies and Research*, 59, P. 42-48.
30. Mohammadzadeh, N., Kashef M., & Khodadadi, M.R. (2020), "Designing a professional ethics model for physical education teachers in Iran", *Journal of Advanced Pharmacy Education & Research*, 10(S4), P. 165-172.
31. Mull, Richard., Bayless, K., & Jamieson L. (2005), *Recreational Sport Management*, 4th Edition, Human Kinetics.
32. Ribeiro-Silva, E., Amorim, C. (2020), "Physical Education Cooperating Teachers' perspectives on professional ethics", *Journal of Sport Pedagogy and Research*, 6(1), P. 46-50.
33. Scheuer C., Thill, J. (2019), "Ethical Aspects in Teaching Physical Education", *Encyclopedia of Teacher Education*, Publisher: Springer.
34. Skinner J, Edwards A, Corbett B. (2014), *Research methods for sport management*, 1st edition, Routledge.
35. Tashlinskaya E. (2018), "Professional Culture and Professional Ethics: A View from Russia", *Dialogue and Universalism*, 2, P. 149-158.
36. Ünlü M. (2018), "An evaluation of occupational ethical values of geography teacher candidates in Turkey", *Educational Research and Reviews*, 13(2), P. 68-73.

37. Zairi Husain, M., Hasan, A., Abdul Wahab, N., & Jantan, J. (2015), *Determining Teaching Effectiveness for Physical Education Teacher*, Global Conference on Business & Social Science, Kuala Lumpur.

References

1. Aghaie, N., Saffari, M., & Mir Hosseini, F. (2016), "Identifying the essential professional competence of physical education teachers with a data-based theorizing approach", *Bi-Quarterly Journal of Research in Sports Management and Motor Behavior*, 7 (14), P. 71-83.
2. Ahadi, B., Seyyed Ameri, M., & Ahmadi, M. (2018), "Studying the professional competence of Urmia physical education teachers based on the current and desired condition", *Sport Management and Development*, 6(2), P. 103-117.
3. Bourghani Farahani, S., Fotovat, B., Abdarzadeh, P. & Hemmati, A. (2017), "Study of the role of work ethic on job stress and job burnout (Case Study: Teachers of Physical Education in Tehran Secondary Schools)", 5(1), P. 43-51.
4. Charmaz, K. (2006), "Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis", Sage.
5. Daryabeygian, A., Karimzade, S. & Fattah, N. (2017), "Detecting the Effective Factors on Professional Ethics Development", *Educational administration research quarterly*, 8(30), P. 29-48.
6. Falah, Z., Kimi, F. (2016), "The relationship between professional ethics of coaches and loyalty of athletes in sports clubs (studied in Turkmen city)", *Journal of Sports Science*, 9 (25), P. 100-113.
7. Freire, E., Marques, B., & Miranda, M. (2016), "Teaching values in physical education classes: the perception of Brazilian teachers", *Sport, Education and Society*, 23(5), P.449-461.
8. Ghanbarpour, O., Abbasian H., Araste, H., & Nave Ebrahim, A. (2019), "Designing the pattern of teachers' professional ethics: A mixed methods study", *Quarterly Journal of Educational Innovations*, 18 (69), P. 33-60.
9. Gharamaleki, F. (2006), "Ethical organizations in business", Tehran: National Center for Globalization Studies.
10. Gluchmanova, M. (2015), "The importance of ethics in the teaching profession", *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 176, P. 509-513.
11. Gurtu, A. (2019), "Professional Ethics in Teacher Education", *TechnoLearn: An International Journal of Educational Technology*, 9(2), P. 87-89.
12. Hayes, S., Capel, S., Katene, W., & Cook, P. (2008), "An examination of knowledge prioritisation in secondary physical education teacher education courses", *Journal of Teaching and Teacher Education*, 24, P. 330-342.
13. Imanipour, M. (2012), "Ethical principles in education", *ournal of Medical Ethics and History of Medicine*, 5(6), P. 25-38.
14. Joudi, P. (2020), "Constructivist Grounded Theory Method Application in Urban and Regional Planning Researches", *Motaleate Shahri*, 9(34), P. 3-16.
15. Karacam, A., Bulgurcuoğlu, A., Sivrikaya, K., & Canli, U. (2020), "The Effect of Physical Education and Sports Teachers' Ethic Position on Attitudes towards Profession", *Ambient Science*, 7(1), P. 44-49.
16. Mabagala, S., Mwisukha, A., Wanderi, M., & Muindi, D. (2013), "Physical Education Teachers' Knowledge on the Professional Code of Ethics and Conduct in Tanzania", *Journal of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies (JETERAPS)*, 4(4), P. 690-697.
17. Maziari, M., Kashif, S., & Seyed Ameri, M. (2016), "The Relationship between Social Support Behavior of Physical Education Teachers and Students' Motivation in Physical Education Activities", *Bi-Quarterly Journal of Research in Sports Management and Motor Behavior*, 6(11), P. 41-50.
18. Mirhossseini, F., Aghaei, N., & Saffari, M. (2019), "The Modeling of professional competence of Iranian physical education teachers", *Research on educational sport*, 7(17), P. 17-34.
19. Mirsafian, H., Mohamadinejad, A., Homaie, R., & Hédi, C. (2013), "Motivation of Iranian University Students for Participation in Sporting Activities", *Physical Culture and Sport Studies and Research*, 59, P. 42-48.
20. Mohammad Davoodi, A., & Bahadori, S. (2016), "determining the effective factors on the effectiveness of professional ethics from the perspective of teachers in Qom province", *A new approach in educational management*, 8 (3), P. 165-186.
21. Mohammadzadeh, N., Kashef M., & Khodadadi, M.R. (2020), "Designing a professional ethics model for physical education teachers in Iran", *Journal of Advanced Pharmacy Education & Research*, 10(S4), P. 165-172.
22. Mohebzadegan, Y., Hasan Pardakhtchi M. & Ghahramani, M. (2016), "Validation for Development Model in Universities of Tehran", *Iranian Society for Training and Development*, 3(10), P. 73-94.

23. Momeni, N. (2016), "Analysis the Role of Humanology in the Professional Ethics", *Journal of Ethics in Science and Technology*, 10(4), P. 17-26.
24. Moradi, S., Sadeghzadeh, F. & Sabokzahi, M. (2019), "The Relationship between Professional Ethics and Ethical Intelligence with the Performance of School Directors City nickname city", *Journal of New Advances in Psychology, Training and Education*, 2(10), P. 1-11.
25. Mull, Richard., Bayless, K., & Jamieson L. (2005), *Recreational Sport Management*, 4th Edition, Human Kinetics.
26. Rashidi, Z., Farastkhah, M. (2018), "Conceptualization of the phenomenon of wear from the perspective of faculty members of comprehensive universities in Tehran; Background Studies", *Research and Planning in Higher Education*, 24 (4), P. 123-150.
27. Ribeiro-Silva, E., Amorim, C. (2020), "Physical Education Cooperating Teachers' perspectives on professional ethics", *Journal of Sport Pedagogy and Research*, 6(1), P. 46-50.
28. Saberi, A., Goodarzi, S., Javid, M., & Bagheri, M. (2019), "The effect of professional ethics of general physical education teachers on the motivation of female students in sports activities", *Management in Islamic University*, 8 (2), P. 407-420.
29. Salimi, M. (2016), "Professional ethics elements of General Physical Education teachers in colleges", *The Journal of Ethics in Science and Technology*, 11 (2), P. 51-60.
30. Salimi, M. (2017), "Providing Professional Ethics Development Model for Sport Organizations", *The Journal of Ethics in Science and Technology*, 12 (1), P. 49-61.
31. Salimi, M., Moslehi, L. (2016), "Identifying the Components and Indicators of Evaluating General Physical Education Teachers", *Research on Educational Sport*, 4(10), P. 17-34.
32. Scheuer, C., Thill, J. (2019), "Ethical Aspects in Teaching Physical Education", *Encyclopedia of Teacher Education*, Publisher: Springer.
33. Sepahvand, R., Vahdati, H., Esmaeili, M., & Rahimi Aghdam, S. (2017), "Investigating the Impact of Talent Management on Improvement of Professional Ethic", *Journal of Ethics in Science and Technology*, 11(4), P. 81-88.
34. Skinner, J., Edwards, A., & Corbett, B. (2014), *Research methods for sport management*, 1st edition, Routledge.
35. Tashlinskaya, E. (2018), "Professional Culture and Professional Ethics: A View from Russia", *Dialogue and Universalism*, 2, P. 149-158.
36. Ünlü, M. (2018), "An evaluation of occupational ethical values of geography teacher candidates in Turkey", *Educational Research and Reviews*, 13(2), P. 68-73.
37. Zairi Husain, M., Hasan, A., Abdul Wahab, N., & Jantan, J. (2015), *Determining Teaching Effectiveness for Physical Education Teacher*, Global Conference on Business & Social Science, Kuala Lumpur.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی